

Sociologická sonda ROSA: Domácí násilí

Statistická data z údajů klientek za rok 2013

Marie Vavroňová, Mgr. Martina Hronová

14.4.2014

Ženy, které přicházejí řešit svůj problém s domácím násilím, jsou ve více než polovině případů vdané. Nejčastěji žijí v manželském svazku 5 až 10let (31% žen). Z našich dat vyplývá, že v roce 2013 mělo 100,0 % našich klientek, obětí domácího násilí, zkušenost s psychickým násilím, 78,5 % žen, obětí domácího násilí, mělo zkušenost s fyzickým násilím, 65 % žen, obětí domácího násilí, mělo zkušenost s ekonomickým násilím a 43 % žen zažilo sexuální násilí.

ROSA je nestátní nezisková organizace specializující se na pomoc ženám - obětem domácího násilí a jejich dětem a na prevenci násilí.

ROSA pomáhá ženám již od roku 1993 - nejprve jako nadace, od roku 1998 jako občanské sdružení, od roku 2014 jako spolek. ROSA poskytuje registrované sociální služby:

1. ROSA - Informační a poradenské centrum pro ženy oběti domácího násilí
2. ROSA - Azylové ubytování s utajenou adresou pro ženy oběti domácího násilí a jejich děti
3. Telefonická krizová pomoc – SOS linka ROSA

Ročně se průměrně na Informační a poradenské centrum ROSA obrací okolo 230 žen. Již v roce 2011 jsme zaznamenali nárůst klientek o 25 %. V roce 2012 nárůst pokračoval o 12 % – na 292 nových klientek (802 opakovaně). V roce 2013 se dostavilo do poradny 238 nových klientek, k opakovaným konzultacím v roce 2013 přišlo celkem 591 žen, kterým bylo poskytnuto 7050 půlhodinových konzultací/úkonů (sociálně terapeutické konzultace 1 029, sociálně právní 989, právní 51, zprávy k soudu, policii, pro OSPOD 141, individuální bezpečnostní plány 815, identifikace rizik 805 a další.

Již v roce 2012 jsme zaznamenali nárůst krizových intervencí na linkách o 20 procent a to jak na pevné lince, mobilní lince, ale zejména prostřednictvím internetového – e-mailového poradenství. V roce 2013 pokračoval mírný nárůst hovorů o 5 %. Prostřednictvím telefonické krizové pomoci bylo poskytnuto 1.186 intervencí na pevné lince, 640 intervencí na SOS lince 602 246 102, prostřednictvím mailu 1.332 intervencí – celkem tj. za službu 3 158 krizových intervencí.

Služba Azylový dům poskytla pomoc 16 ženám obětem domácího násilí a jejich 19 dětem. Klientkám (ženám ohroženým na životě násilným partnerem) i jejich dětem, byly kromě ubytování a možnosti přípravy stravy, poskytovány konzultace sociálně terapeutické, sociálně právní, psychologické, terénní práce, zprávy k soudům.

1. STATISTIKA O. S. ROSA: ŽENY – OBĚTI DOMÁČÍHO NÁSILÍ, ROK 2013

V roce 2013 vyhledalo pomoc Informačního a poradenského centra ROSA 238 nových klientek. Pro účely statistiky byly zpracovány data 223 klientek.

1.1. Oběti a pachatelé domácího násilí

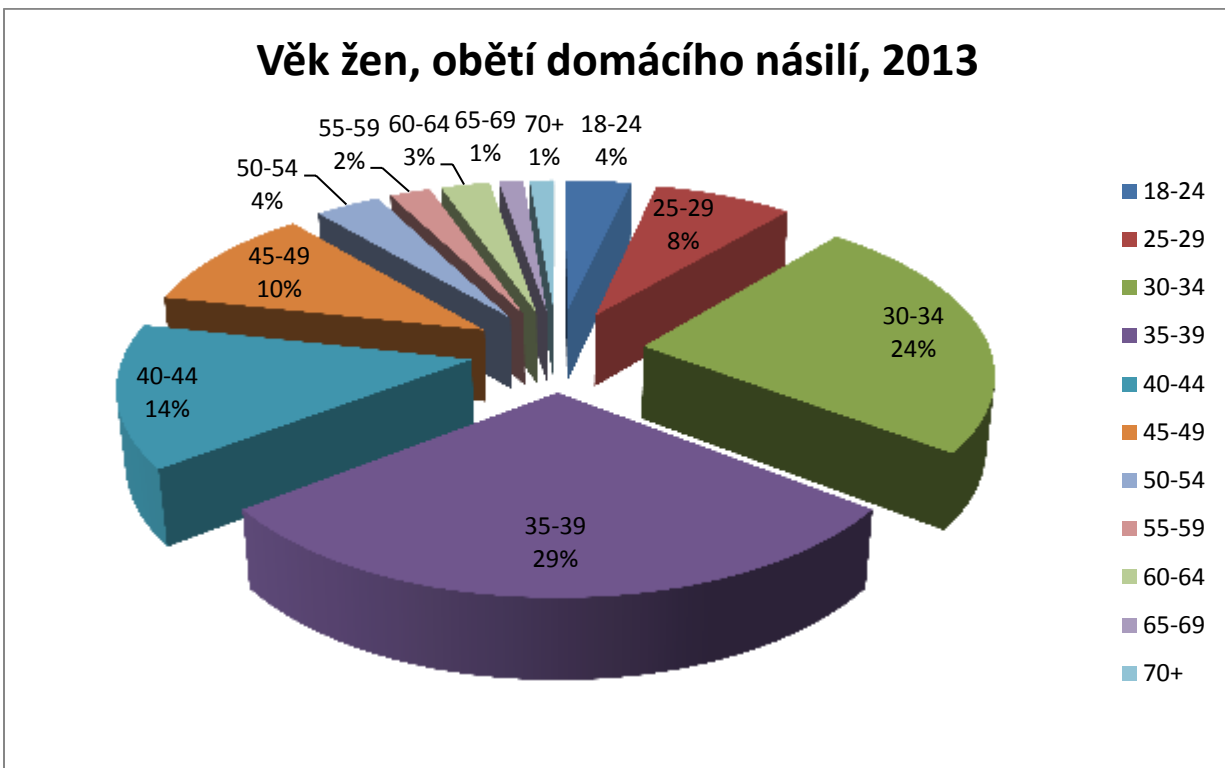
Obětmi násilí ve vztahu jsou ženy všech věkových i socioekonomických skupin. Aktivně hledat pomoc v případech domácího násilí nejčastěji přicházejí ženy, s tím jak stoupá věk v době mateřství, ve věkové skupině 35 – 39 let (29,1 %), dále pak následují kategorie 30 – 34 let (24,2 % žen) a 40 – 44 let (13,9 % žen). Toto věkové rozložení se opakuje i v předchozích statistikách za předcházejících šest let. Pokud jde o jejich partnery, nejčastěji jsou mezi těmi, kdo se násilí dopouštějí, zastoupeny věkové skupiny 35 -39 let (28,2 %) a 40– 44 let (18,4 %), 45-49 let (16,6 %).

TABULKA 1. Věková struktura, oběti a pachatelé domácího násilí, 2013

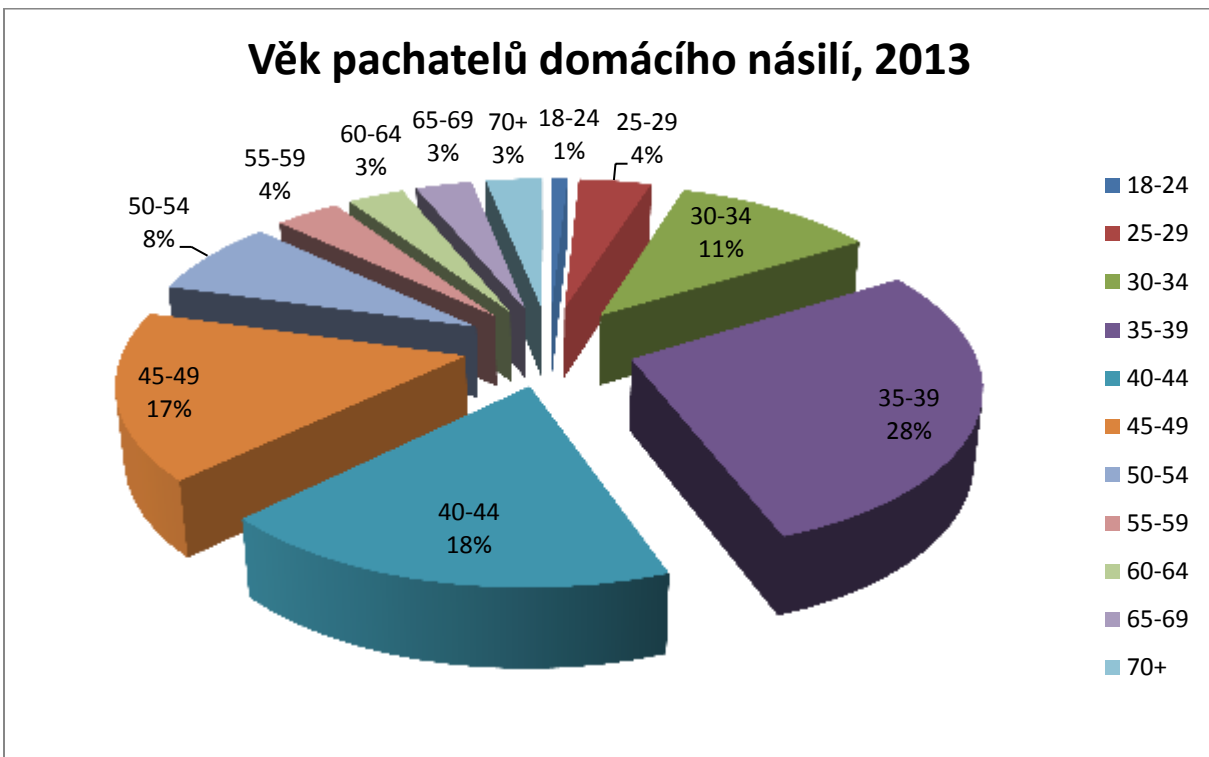
věk	ženy - oběti		muži - pachatelé	
	počet	v %	počet	v %
18-24	8	3,6%	2	0,9%
25-29	17	7,6%	9	4,0 %
30-34	54	24,2%	25	11,2%
35-39	65	29,1%	63	28,2 %
40-44	31	13,9%	41	18,4%
45-49	23	10,3%	37	16,6 %
50-54	8	3,6%	17	7,6 %
55-59	5	2,2%	8	3,6 %
60-64	6	2,7%	7	3,1 %
65-69	3	1,3%	7	3,1 %
70+	3	1,3%	7	3,1 %
celkem	223		223	

Opakované statistiky potvrzují, že domácí násilí zažívají lidé bez ohledu na své vzdělání či sociální postavení. Mezi obětmi domácího násilí jsou nejčastěji zastoupeny ženy se středoškolským vzděláním (46,6 %), následují ženy s vysokoškolským vzděláním (36,8%). Podíl SŠ a VŠ vzdělaných žen dlouhodobě roste. V naší sondě muži, kteří se dopouštějí násilí na svých partnerkách, mají nejčastěji vysokoškolské vzdělání (37,2 %), těsně následování středokoškoláky (33,6 %) a muži vyučenými (21,5 %).

GRAF 1. Věk obětí domácího násilí, 2013

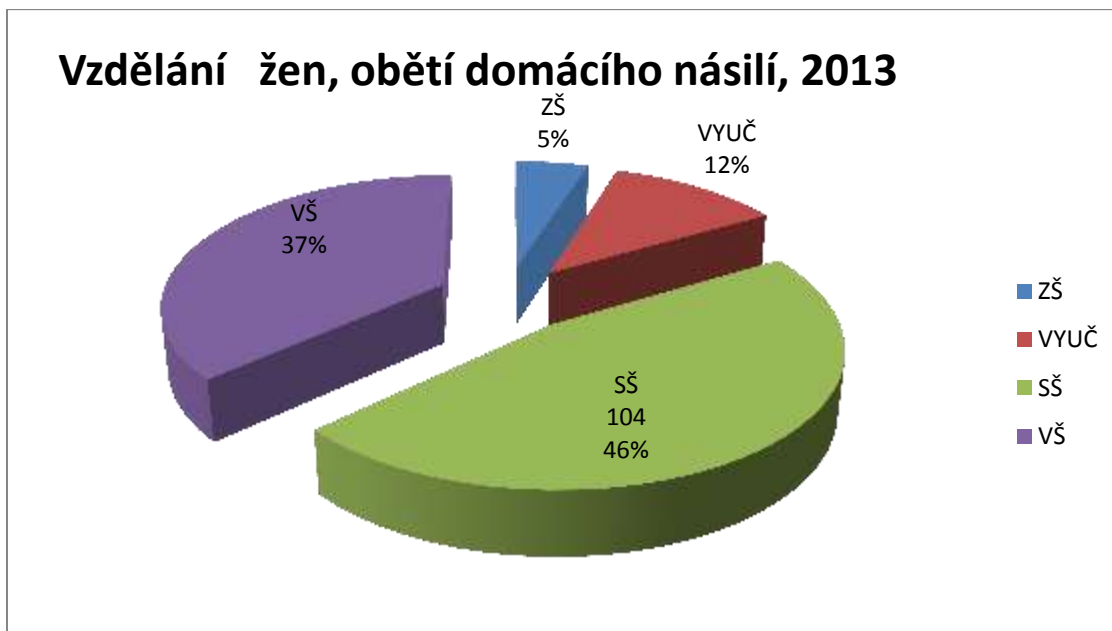
Graf 2. : Věk pachatelů domácího násilí, 2013

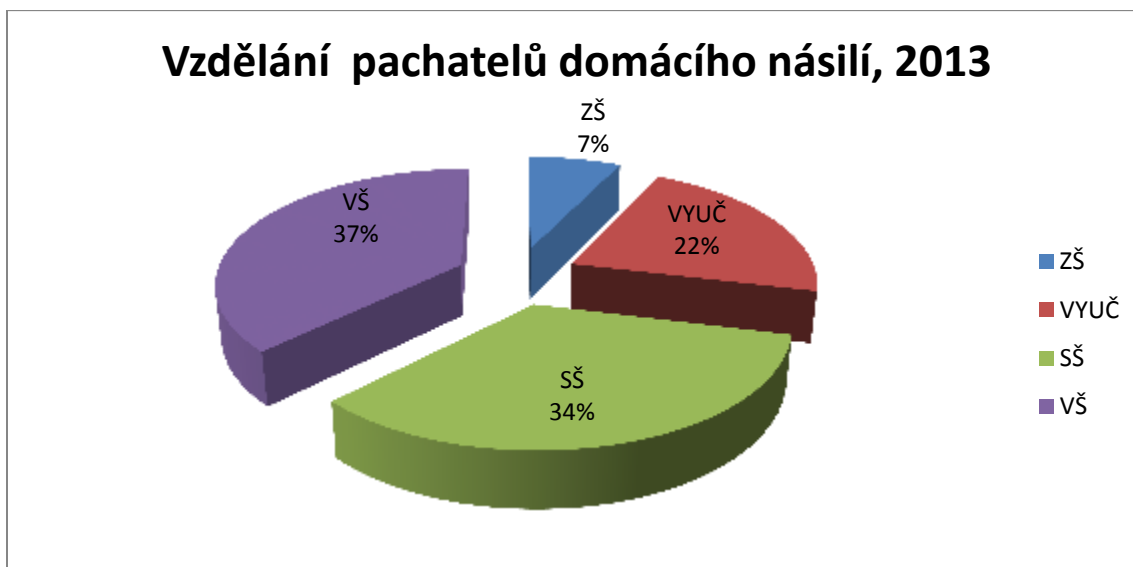
TABULKA 2. Vzdělání obětí a pachatelů domácího násilí, 2013

	ženy		muži	
	počet	v %	počet	v %
ZŠ	11	4,9 %	16	7,2%
VYUČ	26	11,6 %	48	21,5%
SŠ	104	46,6 %	75	33,6%
VŠ	82	36,8 %	83	37,2%
	223		223	

GRAF 3. Vzdělání žen obětí DN, 2013

GRAF 4. Vzdělání mužů, pachatelů DN, 2013

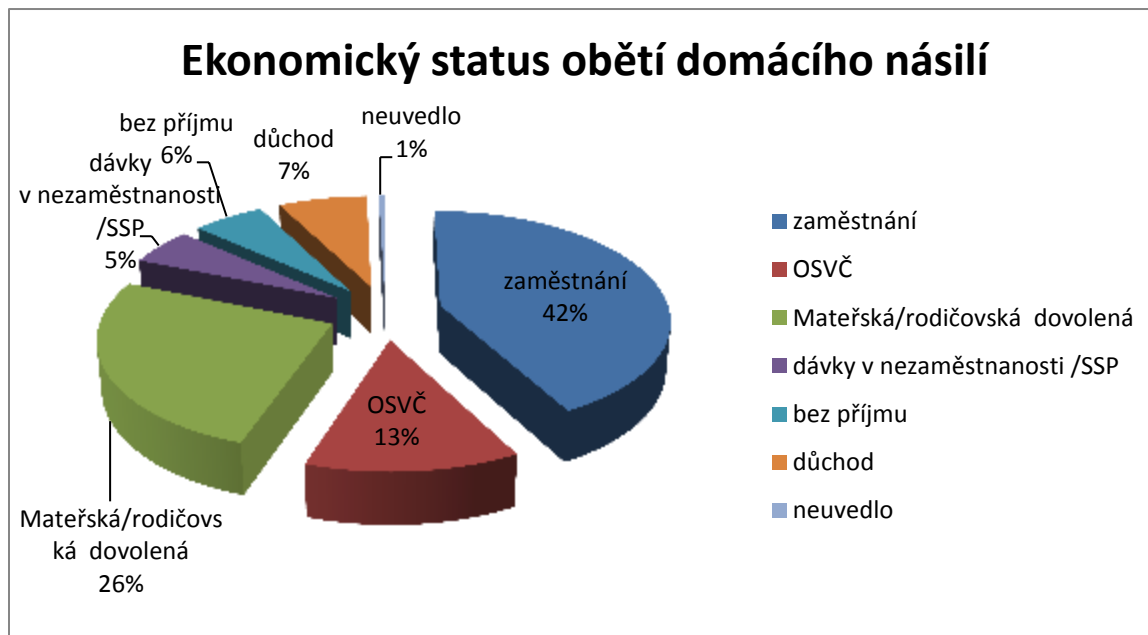

Čtyřicet dva procent žen je zaměstnaných. Další statisticky významnou skupinu tvoří ženy na mateřské dovolené – 26 %. Dalších 18,4 % žen není ekonomicky aktivních či je vyloučeno z trhu práce (studentky, nezaměstnané ženy, ženy v důchodu, ženy v domácnosti). Celkem v úplné či částečné ekonomické závislosti na svém partnerovi tedy žije 44,4 % žen – obětí domácího násilí

TABULKA 3. Ekonomický status obětí a pachatelů násilí, 2013

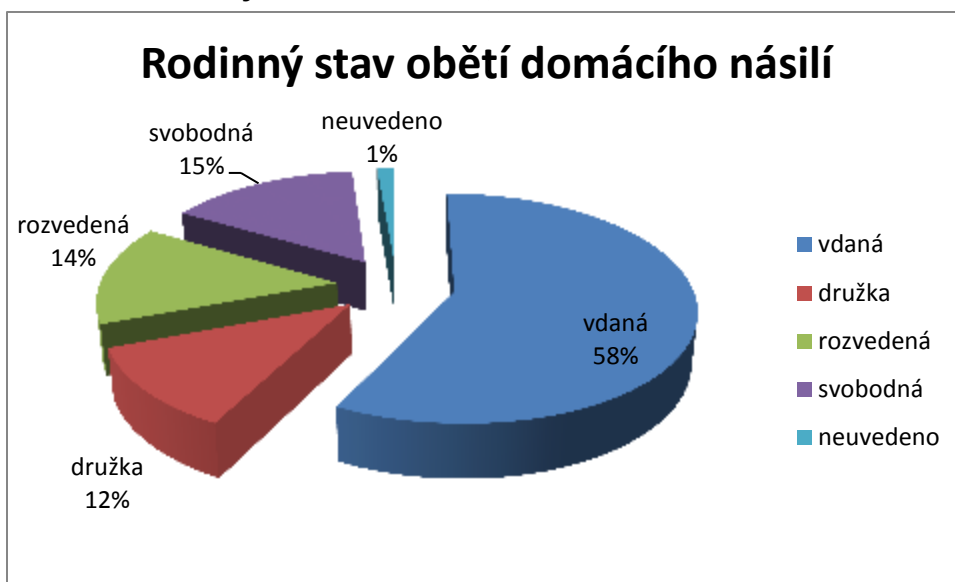
	ženy		muži	
	počet	v %	počet	v %
zaměstnaní	94	42,1%	111	49,8%
OSVČ	29	13%	72	32,3%
Mateřská/rodičovská dovolená	58	26%	0	0%
dávky v nezaměstnanosti /SSP	12	5,4%	6	2,7%
bez příjmu	13	5,8%	14	6,3%
důchod	16	7,2%	10	4,5%
neuveďlo	1	0,4%	10	4,5%

GRAF 5.: Ekonomický status obětí násilí, 2013

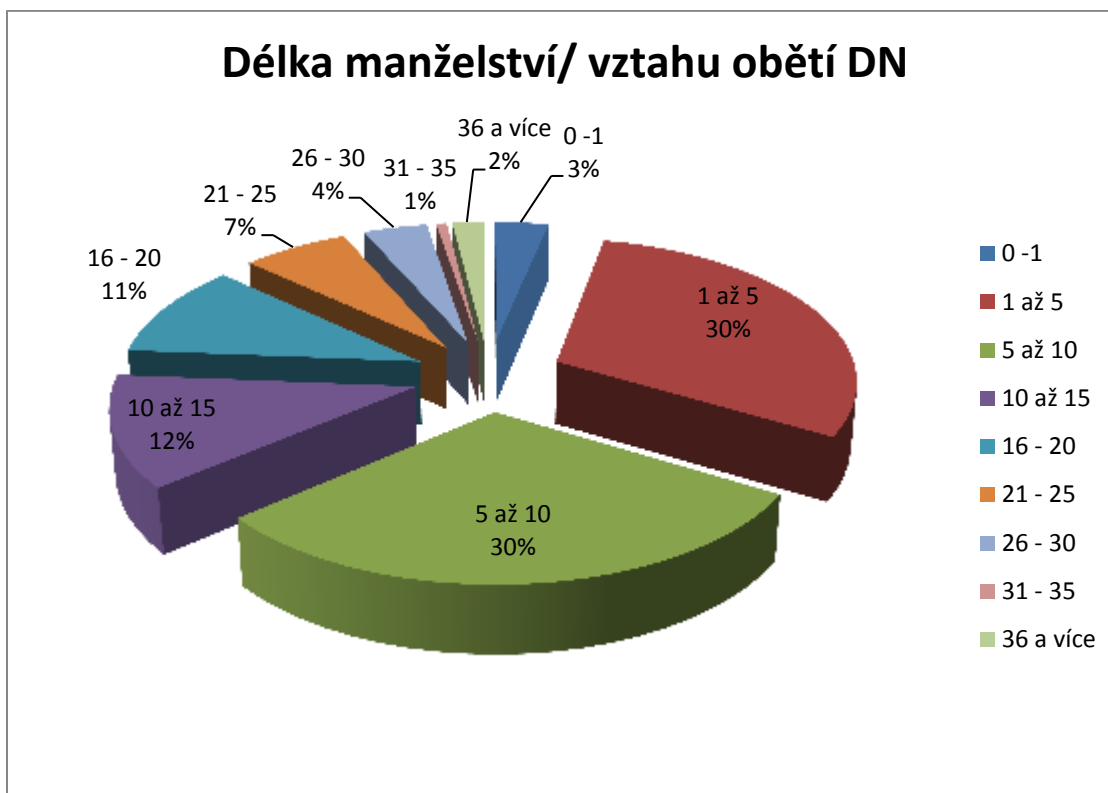
TABULKA 4. Rodinný stav obětí, 2013

Rodinný stav obětí domácího násilí		
	Počet žen	V %
vdaná	129	57,8%
družka	26	11,7%
rozvedená	32	14,3%
svobodná	34	15,2 %

GRAF 6.: Rodinný stav obětí násilí, 2013**TABULKA 5. Délka manželství / vztahu obětí, 2013**

Délka manželství / vztahu obětí domácího násilí		
roky	Počet žen	V %
0 - 1	5	3 %
1 - 5	46	30 %
6 - 10	46	30 %
11 - 15	19	12%
16 - 20	16	11 %
21 - 25	10	7 %
26 - 30	6	4 %
31 - 35	1	1 %
36 a více	3	2 %
celkem	152	

Graf 7.: Délka manželství obětí, 2013

Ženy, které přicházejí řešit svůj problém s domácím násilím, jsou ve více než polovině případů vdané. Nejčastěji žijí v manželském svazku 5-10 let (31% žen).

Dalším sledovaným ukazatelem je **původní rodina oběti a pachatele**, dokazující transgenerační přenos násilných vzorů chování. Původní rodina je tedy místo, kde dnešní oběti a pachatelé vyrůstali a kde se mohli naučit určité vzory chování. Pokud jde o původní rodinu klientky/oběti domácího násilí, tyto ženy zažily: rozvod rodičů, některé měly násilnického otce, despotického otce, otce agresivního, závislého na alkoholu, zažily jako děti násilí ze strany svého otce, případně i matky, měly příliš autoritativní rodiče, četné hádky mezi rodiči. Pokud jde o původní rodinu násilného partnera, řada partnerů dopouštějících se nyní domácího násilí na svých ženách, zažila v dětství rovněž násilí svého otce vůči jejich matce, rozvod rodičů, či měli despotického otce, otce agresivního se závislostí na alkoholu, dominantní a despotickou matku, zažili sami násilí ze strany rodičů.

TABULKA 6. Původní rodiny obětí a pachatelů, 2012

PŮVODNÍ RODINA OBĚTI A PACHATELE		
	počet	v %
1. Rodina oběti s projevy dysfunkce		74 %
rozvod v rodině	65	
násilný otec	54	
Násilná matka k dětem	7	
Otec bil a týral děti	9	
závislost na alkoholu	22	
hádky, problémy	31	
dominantní despotický otec	5	
dominantní despotická matka	5	
Psychiatrické onemocnění rodiče	1	
2. Rodina pachatele s projevy dysfunkce		77 %
rozvod v rodině	50	
násilný otec	60	
Násilná matka	3	
závislost otce na alkoholu	23	
hádky, problémy	22	
dominantní despotický otec	21	
dominantní despotická matka	12	
Psychiatrické onemocnění, sebevražda, vražda, pokus o sebevraždu	2	

1.2. Formy násilí na ženách, ROSA, 2013

Domácí násilí má několik podob od psychického, přes ekonomické, sexuální až po fyzické. Všechny klientky zažívají psychické násilí, většina zažívá více forem násilí najednou.

Formy domácího násilí

- psychické násilí: nadávky, bezdůvodné obviňování, pokořující poznámky, urážky s cílem zničit sebevědomí a rovnováhu oběti (jsi neschopná, beze mě nic nedokážeš, jsi nula, neschopná hysterka) pomlouvání, ponižování, zesměšňování, odepírání spánku, jídla, vyhrožování sebevraždou, sociální izolace (zákaz návštěv příbuzných, přátel, zamykání) sledování telefonátů, nečekané kontroly, sledování, vzbuzování strachu, pronásledování, ničení

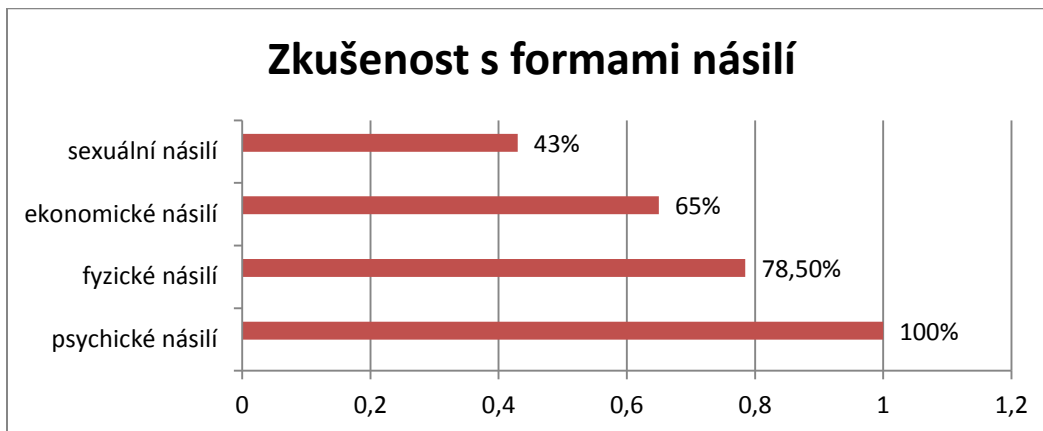
osobních věcí oběti, výhrůžky (jestli odejdeš, zničím tě, zabiju tě, seberu ti děti a už je neuvidíš, stejně ti nikdo neuvěří...)

- fyzické násilí – facky, rány pěstí, kopance, škrčení, smýkání, tahání za vlasy, ohrožování zbraní
- ekonomické násilí: vytváření ekonomické závislosti na partnerovi, např. omezení přístupu k penězům, přidělování peněz po malých částkách a jejich přesné vyúčtování, nucení posílat peníze na konto partnera, zákaz pracovat
- sexuální násilí: nucení k sexu násilím nebo výhrůžkami, nucení k nepříjemným sexuálním praktikám, znásilnění

Z našich dat vyplývá, že v roce 2013

- **100,0 %** našich klientek, obětí domácího násilí, má zkušenost s **psychickým násilím**
- **78,5 % žen**, obětí domácího násilí, má zkušenost s **fyzickým násilím**
- **65 % žen**, obětí domácího násilí, má zkušenost s **ekonomickým násilím**
- **43 % žen**, obětí domácího násilí, má zkušenost se **sexuálním násilím**

GRAF 8. Formy násilí, zkušenost klientek s různými formami násilí, 2013

Všechny ženy ze sociologické sondy se setkaly s **psychickým násilím**. To má nejčastěji podobu ponižování, zesměšňování, snižování a shazování, ale i vydírání a zastrašování. Ženy se ale setkávají i s hrubými a vulgárními nadávkami, kontrolou, zákazy, příkazy, omezováním (nesmí chodit k příbuzným, nesmí mít přátele, některé nesmí chodit do práce, jejich cesta z práce domů je kontrolována, je jim kontrolován telefon, partner je sleduje). **Jejich partner jim vyhrožuje ve 38 procentech případů zabitím, ve třetině případů sebevraždou.** S ponižováním se setkala v letošní sondě 93,3 % žen, vydírání, zastrašování slyší 85 % žen. Kontroly, zákazy a příkazy poznalo 77 % žen. S omezováním a izolací má zkušenost 59 % žen. Se stalkingem má zkušenost 6,3 % našich klientek.

Jaké výhrůžky ženy často slyší: „jednou tě zabiju“, „dávej si pozor mám nabroušený nůž, uškrtím, tě, zabiju tě“, „pokud mi vezmeš syna, přejeďu tě autem“, „ubodám tě, zmlátím tě“, „upálím tě, nedožiješ rána“, „poletíš z balkonu“, „dávej pozor aby se ti nic nestalo“, najmu si Ukrajince“, „donutím tě spáchat sebevraždu“, „všechny zabiju, podpálím a pak zabiju sebe“, „přejeďu tě auto“, „napálím to s tebou i dětma do plotu“. Velmi časté jsou i výhrůžky: „připravím tě o dceru, připravím tě o syna, o děti...“, „počkej, budu trvat na střídavé péči“, „dostanu tě do Bohnic“. Ženy opakovaně slyší: „Skončíš na ulici“, „nedokážeš udržet domácnost“, „beze mě nic nedokážeš, máš tu bordel, jsi tlustá, měla by si se sebou něco dělat, potřebuješ se léčit, dojdi si k doktorovi, patříš na psychiatrii“, „jsi blbá, tlustá, nic neumíš“, „udělám z tebe blázna, děti ti nesvěří“, máš malý prsa, velký břicho, dělej se sebou něco“, „až ty pochopíš, že ti tvoje rodina ubližuje, bude pozdě, já mám pravdu“, „přijdeš o syna, půjdeš na Ukrajinu“, „ty krávo blbá“...

S **fyzickým násilím** se setkalo v roce 2013 celkem 175 našich klientek (78,5 % žen, což je o 1,5 procenta více než v roce předchozím). Nejvíce žen se opět setkalo s opakovaným fackováním (44 % žen), s bitím a ranami pěstmi (36 % žen), **škrceno bylo 83 žen (35 %)**, sraženo bylo 30 % žen, zkopáno 15 %. **V těhotenství je bito 17,5 % žen. Z toho 8 žen bylo surově bito v pokročilém stadiu těhotenství.** Nešlo přitom jen o „uhození, strkání, facky“ ale i surové útoky včetně zkopání. Partneři ale i ničí předměty, ženy zažívají plivance, bití páskem, polévání vařícím čajem, ledovou vodou atd. Výsledkem fyzický útoků jsou tržné rány, zhmoždění obličeje, hematomy po celém těle, zlomené čelisti, otřesy mozku, zlomeniny prstů, vyražené zuby, riziková těhotenství, zlomená žebra, kontuze, prasklé ušní bubínky, 3krát potrat. Posttraumatická stresová porucha byla diagnostikována u 5 žen, 32 jich je s depresemi v péči psychiatra, 52 jich má panické úzkosti, 9 suicidální tendence.

S **ekonomickou kontrolou** se setkalo 146 žen (65 % klientek). Žádné peníze na chod domácnost nedostává 18 procent žen. Cíleně málo peněz od partnera dostává 32,7 procenta žen. Dalších 11,2 % žen musí o peníze prosit, jsou jim přidělovány po malých bankovkách a poté musí předložit vyúčtování. Zakázáno pracovat má 10 % klientek. Dalším problémem je zadlužování žen na nátlak partnera.

Sexuální násilí ve vztahu zažilo 97 žen (43 %). Nejčastěji ženy uvádějí vynucený sex (33 %), dále pak nepříjemné sexuální praktiky (23,8 %), dalších 32 žen (14,3 %) bylo svým partnerem znásilněno.

Celkem 4 muže jsme vyhodnotili jako velmi nebezpečné se sadistickými sklony.

TABULKA 7.: FORMY NÁSILÍ NA ŽENÁCH, 2013

FORMY NÁSILÍ NA ŽENÁCH		
	počet	v %
PSYCHICKÉ NÁSILÍ celkem	223 žen	100 %
ponižování	208	93,3%
vydírání, zastrašování	190	85 %
výhrůžky zabitím	85	38 %
nadávky	145	65%
kontrola, zákazy	172	77%
omezování, izolace	131	59%
stalking	14	6,3 %
křik	137	61,5%
Partner žárlí	129	58,8%
Partner vyžaduje poslušnost	147	66%
Partner vyhrožuje sebevraždou	61	27,3%
Partner vyhrožuje zbraní/ nožem/ pálkou, nůžkami, pistolí	30	13,4%
FYZICKÉ NÁSILÍ celkem	175 žen	78,5 %
fackování	98	44 %
bití, rány pěstí	81	36 %
rány do hlavy	74	35,7 %
škrcení	83	37 %
kopání do těla	34	15 %
strčení, sražení k zemi	67	30%
bití v těhotenství	39	17,5 %
trhání vlasů / za vlasy	31	14%
Polití horkým čajem, ledovou vodou	6	2,7%
topení	1	0,45 %
Bití páskem, holí	3	1,5%
Plivance do obličeje	5	2,2 %
Kopání psa, kočky, ubití zvířete	3	1,5%
Ničení nábytku, věcí, bytu	17	7,6%
EKONOMICKÉ NÁSILÍ celkem	146 žen	65,5 %

M nedává žádné finance	40	18 %
málo peněz kontrola prostředků	73	32,7%
Žena musí odevzdávat příjem	7	3,1 %
prosit i o malé částky peněz	25	11,2 %
zákaz pracovat	22	9,9 %
Muž zadlužil rozpočet	4	1,8 %
Musí předkládat účtenky partnerovi	9	4 %
SEXUÁLNÍ NÁSILÍ celkem	97	43 %
	žen	
vynucovaný styk	73	32,7%
nepříjemné praktiky	53	23,7%
znásilnění v manželství	32	14,3 %

Zapojení Policie ČR do řešení domácího násilí, 2013

Volala klientka policii po napadení ?

- 86 klientek volalo Policii (38,5 %)
- 8 partnerů bylo vykázáno
- 6 případů Policie odložila a v deseti případech „domluvila“ partnerovi
- 18 žen podalo trestní oznámení
- Jako přestupek bylo vyhodnoceno 24 případů našich klientek
- 1 žena získala policejní ochranu, 1 muž má zákaz přiblížení
- 5 partnerů je ve vazbě

Lékařskou pomoc vyhledalo 68 žen (30,5%), z toho v pracovní neschopnosti bylo 13 žen, evidujeme celkem minimálně 434 pracovních dní v pracovní neschopnosti.

Počet návštěv v IPC ROSA, 2013

Nejvíce žen přišlo na 2 až 5 konzultací (118 žen = 53%). Pouze na jednu konzultaci se dostavilo 75 žen (33,6 %).

Tabulka 8.:Počet návštěv

Počet návštěv	1	2 - 5	6 - 10	11 - 15	16 - 20	21 a více
Počet klientek	75	118	10	3	3	9

2. DĚTI SVĚDCI NÁSILÍ – ÚDAJE DĚTÍ KLIENTEK

Ve vztazích našich 223 klientek v roce 2013 žilo **315 dětí**. Z nich **295 (94 % dětí) bylo prokazatelně svědky domácího násilí** namířeného na jejich matky. Celkem 19 dětí údajně svědky násilí doma nebylo.

GRAF 9: Děti svědci násilí

Děti se stávají svědky nejen psychického násilí (zesměšňování, shazování, ponižování, vulgárních nadávek, výhrůžek), ale i fyzických útoků na své matky (fackování, kopání, bití, znásilnění, škrcení) . Téměř všechny děti jsou **svědky psychického násilí** (nadávek, ponižování a dalších forem psychického násilí. Děti jsou samozřejmě i oběťmi násilí: už samotné svědectví násilí na matce je velmi traumatizující, často více než napadení dítěte samotného rodičem. Proto samotné svědectví násilí je považováno za týrání dětí. Děti jsou ale i fyzicky napadány – a to buď při obraně matky a nebo na ně přímo útočí násilný otec. Průzkumy ve světě uvádějí, že mezi domácím násilím a násilím na dětech existuje korelace. Pachatelé domácího násilí týrají své děti ve 40 – 60 % případů (Hester,1998).

TABULKA 9. : DĚTSKÁ SVĚDECTVÍ NÁSILÍ, 2013

Děti svědci násilí, počet, gender a věková struktura		
	počet	v %
dívky		
0-4roky	45	14,3 %
5-9 let	57	18%
10-14 let	18	5,7 %
15-19 let	12	3,8 %
20+	11	3,5 %
chlapci		
0-4roky	44	14%
5-9 let	46	20,6%
10-14 let	35	11,1%
15-19 let	16	5%
20+	11	3,5%
celkem dětí	295	94 %

Podle informací poskytnutých klientkami tyto děti byly i fyzicky týrány: byly škrceny, drženy pod krkem, pokousány, štípány, měly jako následek útoku podlitiny, byly fackovány, sprchovány studenou vodou, zkopány. Nebo tyto děti utrpí zranění při obraně matky.

Kazuistika: Děti svědci násilí, jejich prožitky a následky

Chlapec, 2 roky: otec ho silně udeřil do tváře, má noční běsy

Chlapec, 10 roky: po návratu od otce má noční běsy

Chlapec 4 roky: otec mu řekl, že matka chodí vyšukávat

Dívka, 7 let: fackovaná, musí klečat v koutě

Chlapec, 8 let: otec ho vzal pod krkem stejně jako jeho matku

Chlapec, 14 let: začal být agresivní k matce stejně jako otec

Chlapec, 11 let: je depresivní, má sebevražedné myšlenky, zhoršení ve škole

Chlapec, 16 let: slyší „ty debile, hovado, jsi tlustý prase“

Chlapec, 3 roky: otec ho učí: „maminka tě nemá ráda, píča“

Chlapci, 6 a 7 let: před návštěvou u otce se pomocí, mladší má sebevražedné myšlenky“

Dívka, 6 let: je agresivní k matce

Dívka, 8 let: přála si k narozeninám: „aby už tatínek na maminku nekřičel“

Dcera, 3 roky, po návštěvě u otce: „maminka není rodina, maminka je kurva“

Syn, 11 let: „maminko, nemůžeme si najít jiného tatínka:“

Syn, 12 let: po útoku na matku křičel, že se zastřelí

Podpořte pomoc obětem násilí

ROSA poskytuje pomoc ženám obětem domácího násilí. Podpořit je můžete i vy. A to formou DMS či zasláním peněz na sbírkový účet. Podpořte tak služby: ROSA - azylový dům pro ženy oběti násilí, odborné poradenství v Informačním a poradenském centru ROSA a telefonickou krizovou pomoc na SOS lince ROSA pro všechny oběti násilí i jejich příbuzné.

Informace o projektu podpory najdete na www.darujspravne.cz a www.darcovskasms.cz.

Pomoc obětem domácího násilí můžete podpořit i Vy.

Odesláním dárcovské SMS ve tvaru:

DMS ROSA na telefonní číslo **87 777**.

Cena SMS je 30 Kč, ROSA obdrží z této částky 27 Kč.

Občanské sdružení ROSA můžete podpořit i přímo platbou na sbírkový účet: 2848609349/0800.

Více informací o nás najdete na www.rosa-os.cz a www.stopnasili.cz.

Za Vaši podporu děkujeme.